

Розділ 4

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

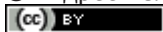
<http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-16>
УДК 35:378.22(477)

Андреев Сергій Олександрович,
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри права та публічного управління
Київського національного університету будівництва і архітектури
проспект Повітряних Сил, 31, м. Київ, 03037, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8231-8105>
e-mail: andreyev.doc@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НАУКИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Анотація. Практична необхідність ефективного розв'язання в Україні складних завдань повоєнного відновлення, пов'язаних у тому числі з відбудовою об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури, потребує підвищення якості професійної підготовки управлінських кадрів для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій публічної сфери. Вирішення відповідних комплексних антикризових завдань на загальнодержавному та місцевому рівнях вимагає впровадження інновацій, ухвалення форсайт-рішень, що неможливо без розуміння методологічного інструментарію галузі науки державного управління. У зв'язку із цим, проведено актуальне дослідження щодо наявності методологічних засад науки державного управління в освітніх програмах закладів вищої освіти України зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» (на прикладі тринадцяти магістерських та бакалаврських освітньо-професійних програм). У статті використано такі методи дослідження: гіпотетико-дедуктивний метод, методи аналізу джерельної бази, документів, а також методи герменевтичної інтерпретації, порівняння, узагальнення та синтезу. Конкретні освітньо-професійні програми із зазначеної спеціальності певних українських закладів вищої освіти обирались методом випадкової вибірки. Установлено, що в Україні підготовлено та видано значну кількість наукових та навчальних праць з методологічних засад науки державного управління, що мають фундаментальне значення для професійної підготовки кадрів для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій публічної сфери за освітніми програмами спеціальності «Публічне управління та адміністрування» в частині науково-методологічної складової. Обґрунтовано тезу про те,

© Андреев С. О., 2025

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

що методологічні засади галузі науки державного управління, зокрема спеціальна методологія наукового дослідження державного управління, є визначальними для формування інтегральної та деяких спеціальних (фахових) компетентностей здобувачів бакалаврського та магістерського рівнів вищої освіти зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування». Доведено, що методологічні засади галузі науки державного управління мають бути необхідним елементом освітніх програм із зазначеної спеціальності.

Ключові слова: наука державного управління, магістерські освітні програми, методологія наукових досліджень, професійна підготовка кадрів для органів публічної влади, державне управління, публічне управління та адміністрування.

Як цитувати: Андреев С. О. Методологічні засади науки державного управління як необхідний елемент освітніх програм з публічного управління та адміністрування. *Теорія та практика державного управління*. 2025. Вип. 1 (80). С. 274–291. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-16>

Вступ. Одним з основних чинників стратегічного розвитку суверенної держави в умовах глобалізації є стабільне функціонування ефективної системи державного управління. Ця система потребує великої кількості кваліфікованих управлінців, рівень компетентності яких має відповідати наявним викликам.

Практична необхідність ефективного розв'язання в Україні складних завдань повоєнного відновлення, пов'язаних у тому числі з відбудовою об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури, потребує підвищення якості професійної підготовки управлінських кадрів для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій публічної сфери. Вирішення відповідних комплексних антикризових завдань на загальнодержавному та місцевому рівнях вимагає впровадження інновацій, ухвалення форсайт-рішень, що неможливо без розуміння методологічних засад, зокрема інструментарію галузі науки державного управління.

Зазначене зумовлює актуальність дослідження питання щодо наявності методологічних засад науки державного управління у магістерських та бакалаврських освітніх програмах закладів вищої освіти (ЗВО) зі спеціальності D4 (281) «Публічне управління та адміністрування» (ПУА).

Крім того, це дослідження узгоджується із Планом заходів з розвитку системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад до 2027 р., затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1206-р [22].

Огляд літератури. Концептуальною основою методології науки державного управління є величезний доробок з філософії та методології науки, напрацьований з античних часів до наших днів видатними та широко відомими мислителями: Аристотелем, Платоном, Сократом, Г. Гегелем, Р. Декартом, І. Кантом, М. Вебером, Н. Маккіавеллі, Т. Куном, Т. Парсонсом, Л. Берталанфі, У Ешбі, Н. Вінером, Е. Гуссерлем, Ю. Хабермасом, В. Вілсоном, Д. Уалдо, Н. Луманом, Дж. Касті, Г. Хагеном та багатьма іншими.

На становлення класичної методології державного управління суттєво вплинули методологічні підходи фахівців з менеджменту: М. Альберта, Ч. Барнарда, Л. Гілбрет, Ф. Гілбрета, М. Мескона, Ф. Тейлора, А. Файоля, Ф. Хедоурі та інших.

Значний внесок у формування спеціальної методології державного управління як наукової царини зроблено В. Авер'яновим, В. Бакуменком, В. Дзюндзюком, Ю. Кальнишем, С. Кравченком, В. Князевим, А. Колодій, В. Корженком, П. Надолішнім, Н. Нижник, О. Руденко, Ю. Сурмінім, П. Петровським, В. Цветковим, Ю. Шаровим.

Слід особливо відзначити розробки з методологічних питань розвитку галузі науки «Державне управління», проведені науковцями Національної академії державного управління при Президентові України (НАДУ), її регіональних інститутів та інших ЗВО [3; 4; 6; 9; 10; 14; 15; 27; 28], а також навчальні джерела з питань методології державного та/або публічного управління [2; 5; 16; 29].

Фундаментальне значення для розвитку державного управління як галузі освіти та науки, передусім його теоретичних і методологічних засад, мають зроблені та видані у НАДУ енциклопедичні видання та словники [7; 8; 13; 23; 24].

Серед останніх досліджень і публікацій, присвячених теоретичним та практичним аспектам методології публічного управління, слід виокремити наукові статті В. Куйбіди, І. Шпекторенка [11; 12].

Великий інтерес та практичну цінність для професійної підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності ПУА являють навчальні посібники з методології дослідження публічно-управлінської сфери П. Петровського, В. Карковської, О. Федорчак [17; 18].

Варто зазначити й те, що кожен здобувач наукового ступеня доктора наук з державного управління обґрунтовує у докторській дисертації методологічні засади свого наукового дослідження, без чого наукова (науково-прикладна) проблема не може бути вирішена. Отже, наявний в Україні масив монографій та докторських дисертацій, захищених у галузі науки державного управління в період з 1997 по 2025 рр., також поповнює джерельну базу з методології галузі науки державного управління.

Мета статті. Метою статті є дослідження наявності методологічних засад науки державного управління в освітніх програмах ЗВО України зі спеціальності ПУА (на прикладі магістерських та бакалаврських освітньо-професійних програм (ОПП)).

Методологія дослідження. Для досягнення поставленої у статті мети автором використано комплекс методів дослідження. Для опису та розкриття переліку останніх досліджень і публікацій за темою праці використано *метод аналізу джерельної бази*. Дослідження стандартів вищої освіти зі спеціальності ПУА для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів, ОПП з цієї спеціальності низки ЗВО України, силабусів / робочих програм навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» (її аналогів) проводилось *методами аналізу документів, герменевтичної інтерпретації, порівняння*. Відбір для аналізу освітніх програм конкретних університетів здійснювався *методом випадкової вибірки*. Обґрунтування висновків та пропозицій здійснювалось шляхом використання методів *узагальнення та синтезу*.

Основні результати дослідження. Проведений аналіз основних фахових видань з методологічних засад державного управління як наукової царини показує, що більшість навчальних посібників, монографій, словників, наукових розробок з методології галузі науки державного управління в Україні видано у період з 2000 по 2015 рр., тобто доволі давно. При цьому, відповідні навчальні та наукові праці готувались переважно науковими та/або науково-педагогічними працівниками НАДУ та її регіональних інститутів.

Зосередження у згаданий період активної діяльності з підготовки більшості наукових та навчально-методичних видань з державного управління саме у НАДУ було зумовлено її особливим статусом (головного державного вищого навчального закладу у загальнонаціональній системі підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, підзвітного Президентові України), а також основними завданнями НАДУ, зокрема такими як:

- підготовка фахівців у галузі знань «Державне управління», перепідготовка і підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, підвищення рівня професійної компетентності осіб, призначених на політичні посади, навчання осіб, зарахованих до Президентського кадрового резерву «Нова еліта нації»;
- підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в галузі науки «Державне управління» за державним замовленням, на підставі договорів з юридичними і фізичними особами, а також атестація таких кадрів;
- проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень з проблем державної кадрової політики, державного управління та місцевого самоврядування;
- надання експертних, інформаційно-аналітичних, науково-методичних консультацій з питань теорії і практики державного управління та місцевого самоврядування;
- науково-методичний супровід розвитку системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, участь у науковому супроводі реформ у різних сферах державного управління;
- організація та розвиток міжнародного співробітництва з професійного навчання і наукових досліджень у сфері державного управління та місцевого самоврядування [19].

Відсутність після 2015 р. широкої практики підготовки та видання в Україні навчальних чи-то наукових видань з методологічних засад галузі науки державного управління, в тому числі з особливостей методології наукового дослідження з державного управління, на нашу думку, перебуває у прямому причинно-наслідковому зв'язку із скасуванням того ж року галузі знань 1501 «Державне управління» та започаткуванням спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування», яка прийшла на зміну зазначеній галузі знань [21].

Реорганізація у 2021 р. НАДУ та її регіональних інститутів негативно вплинула на стан науково-методологічного забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю ПУА в Україні, оскільки цей унікальний освітній

заклад, що виступав центральною ланкою загальнонаціональної системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, було припинено як юридичну особу. Тобто, фактично припинив своє існування основний інституційний та системоутворювальний елемент вказаної загальнонаціональної системи, створений, зокрема для науково-методичного супроводу її функціонування.

Автори виданих у нашій країні впродовж 2018–2023 рр. нечисленних наукових праць та навчальних посібників з питань методології публічного управління [11; 12; 29], дослідження публічно-управлінської сфери [17; 18], безперечно, зробили вагомий внесок у висвітлення специфіки публічного управління як об'єкту дослідження, перспективних напрямів розвитку методології публічного управління.

Разом з тим, на сьогодні у нашому розпорядженні немає даних про наукові праці з питань методології галузі знань ПУА, у яких би системно, суворого науковою мовою та з вичерпною повнотою було розкрито сутність, структуру та особливості відповідного явища. Основна причина методологічної слабкості та наукоподібності публічного управління (на відміну від державного управління), як нам видається, криється у відсутності науково обґрунтованої теорії ПУА (просимо не плутати з концепціями та концептуальними положеннями), а наукова методологія, як відомо, є частиною науки, що органічно пов'язана із теорією та розвивається паралельно із останньою.

Варто погодитися із позицією докторів наук з державного управління, професорів В. Куйбіди та І. Шпекторенка, які констатують, що «у сфері методології публічного управління відсутня системність та існує чимало теоретичних неузгодженостей. Це негативно впливає на зміст навчання за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», на формування управлінських компетентностей та професіоналізм публічних службовців» [12, с. 11]. Також нам імпонує судження І. Шпекторенка щодо того, що «системні проблеми вітчизняної теорії публічного управління свідчать про наявність кризи у загальносуспільній сфері соціальних відносин та у відносинах владно-управлінського характеру зокрема» [29, с. 46].

Цікавою є думка доктора наук з державного управління, професора Ю. Кальниша, який стверджує, що: «публічне управління може розглядатися не тільки як нова політико-управлінська концепція (у цьому контексті її треба досліджувати як актуальний напрям суспільно-політичного реформування в межах об'єкту науки «Державне управління»), але і як сучасна наукова категорія, яка за своїм змістом виходить за межі предметного поля державного управління. Іншими словами: не всяке державне управління може бути публічним (приміром – управління у сфері національної безпеки) і не всяке публічне управління є державним (приміром – самоорганізація територіальних громад, самоврядність громадських організацій, політичних партій тощо)» [9, с. 146]. Хоча, теза цього авторитетного вченого стосовно того, що публічне управління є науковою категорією, видається нам дискусійною.

Принагідно зазначимо, що критичне осмислення з державницьких позицій наявних науково-теоретичних та методологічних засад ПУА сьогодні є вельми перспективним та актуальним дослідженням в Україні, але його проведення виходить за межі цієї статті.

У контексті викладеного доцільно навести слушну думку наукового колективу Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування НАДУ (до речі, припиненого шляхом реорганізації у 2017 р.), висловлену ще у 2013 р. та не менш актуальну сьогодні: «Проблема не в самому методологічному різноманітті, а в його складових, серед яких домінують, на превеликий жаль, не теорії, а міфи й ідеологеми. Завдання методологізації державного управління полягає насамперед у посиленні раціональної складової, що дасть змогу обмежити ідеологізацію і міфологізацію державно-управлінського знання» [10, с. 9].

Практична необхідність вивчення здобувачами першого (бакалаврського), другого (магістерського) та третього (доктора філософії) рівнів вищої освіти спеціальності ПУА методології державного управління як галузі науки безпосередньо витікає з вимог до шостого (бакалавр), сьомого (магістр) та восьмого (доктор філософії) кваліфікаційного рівнів, встановлених Національною рамкою кваліфікацій [20]. Зміст знань, умінь/навичок, відповідальності і автономії, наведений в описі до цих кваліфікаційних рівнів згаданого нормативно-правового акту, стосовно до спеціальності ПУА, на нашу думку, неможливо забезпечити без належної підготовки здобувачів відповідних рівнів з питань методології галузі науки державного управління.

Відсутність цієї спеціальної методології у бакалаврських освітніх програмах зі спеціальності ПУА суттєво ускладнює (якщо не унеможлиблює) формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти низки компетентностей, визначених відповідним освітнім стандартом, передусім, таких:

- інтегральної компетентності щодо здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері ПУА або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- спеціальних (фахових, предметних) компетентностей стосовно здатності: до дослідницької та пошукової діяльності в сфері ПУА; у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері ПУА [25].

Недостатній вміст методології науки державного управління у змісті освіти здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності ПУА може поставити під сумнів досягнення встановлених стандартом вищої освіти цілей навчання, а також формування у здобувачів освіти:

- інтегральної компетентності щодо здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері ПУА та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- спеціальної (фахової, предметної) компетентності стосовно здатності здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері ПУА (СК09) [26].

Крім того, тільки завдяки застосуванню методології галузі науки державного управління можна отримати визначений освітнім стандартом результат навчання щодо вміння планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері ПУА, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків (РН12), а також ви-

конати ключову вимогу до кваліфікаційної роботи здобувача магістерського рівня вищої освіти – розв’язати складну задачу чи проблему у сфері ПУА, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог [26].

Для досягнення мети статті автором у лютому цього року методом випадкової вибірки було проведено аналіз:

а) кількох ОПП зі спеціальності ПУА ЗВО з різних регіонів України (відомості узагальнено у табл. 1);

б) робочих програм / силабусів обов’язкової освітньої компоненти з питань методології наукових досліджень (її аналогу). Ці дані наведено у табл. 2.

Таблиця 1

Відомості щодо наявності навчальної дисципліни з питань методології наукових досліджень у магістерських програмах зі спеціальності ПУА українських університетів¹

Table 1

Availability of a research methodology course in Public Administration and Management master’s programs at Ukrainian universities

№ з/п	Найменування ЗВО / Name of higher education institution (HEI)	Назва освітньої програми, рік (назва дисципліни, кількість кредитів ЕКТС, форма контролю) / Name of educational program, year (name of discipline, number of ECTS credits, form of control)
1.	Державний університет «Житомирська політехніка»	Публічне управління та адміністрування, 2023 р. <i>Методологія наукових досліджень</i> (3 кредити, залік)
2.	Західноукраїнський національний університет	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>«Методологія наукових досліджень»</i> (5 кредитів, іспит)
3.	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. –
4.	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	Державна політика та управління стратегічними комунікаціями, 2024 р. <i>Методологія наукових досліджень</i> (4 кредити, залік)
5.	Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Методологія наукових досліджень</i> (3 кредити, іспит)
6.	Національний авіаційний університет	Менеджмент в органах публічного управління, 2021 р. (зі змінами 2024 р.) <i>Методологія прикладних досліджень у сфері публічного управління та адміністрування</i> (3,5 кредити, іспит)

¹ Подані у табл. 1 відомості сформовано на основі відкритих даних з мережі Інтернет станом на лютий 2025 р. Методом випадкової вибірки для аналізу було обрано ОПП зі спеціальності ПУА другого (магістерського) рівня вищої освіти, розміщені на веб-сайтах відповідних українських університетів. У більшості випадків – це програми 2024 р. (якщо програма 2024 р. була відсутня – бралась більш нова ОПП, розміщена на сайті ЗВО). У разі, якщо університет здійснює підготовку здобувачів вищої освіти зі спеціальності ПУА за кількома ОПП (п.п. 10, 12 табл. 1), предметом аналізу виступала одна з освітніх програм, за якою на сайті університету можна було віднайти та дослідити робочу програму або силабус з дисципліни “Методологія наукових досліджень” (її аналогу).

Продовження табл. 1
Table 1 (continued)

№ з/п	Найменування ЗВО / Name of higher education institution (HEI)	Назва освітньої програми, рік (назва дисципліни, кількість кредитів ЕКТС, форма контролю) / Name of educational program, year (name of discipline, number of ECTS credits, form of control)
7.	Запорізький національний університет	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. –
8.	Національний університет біоресурсів і природокористування в Україні	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Методологія наукових досліджень</i> (4 кредити, іспит)
9.	Поліський національний університет	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Методологія і організація наукових досліджень</i> (4 кредити, залік)
10.	Львівський національний університет імені Івана Франка	Публічне адміністрування та управління бізнесом, 2021 р. <i>Методологія наукових досліджень у публічному управлінні та адмініструванні</i> (3 кредити, залік)
11.	Донецький державний університет внутрішніх справ	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Методологія та організація наукових досліджень в системі публічного управління та громадських комунікацій</i> (4 кредити, іспит)
12.	Київський національний університет будівництва і архітектури	Державне управління у сфері містобудівної діяльності, 2024 р. <i>Методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління</i> (4 кредити, залік)
13.	Національний університет «Чернігівська політехніка»	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Системний підхід в публічному управлінні</i> (4 кредити, диф. залік)

Таблица 2

Результати аналізу робочих програм / силабусів обов’язкової компоненти з питань методології наукових досліджень (її аналогу), що є складовою магістерських програм зі спеціальності ПУА¹

Table 2

Analysis data on work programs and syllabi for ‘Research Methodology’ and related courses

№ з/п	Найменування ЗВО, назва робочої програми (РП) або силабусу / Name of the HEI, name of the work program (WP) or syllabus
1.	Державний університет «Житомирська політехніка», «Методологія наукових досліджень» (РП, 2023 р.) З 8 тем дисципліни у 1 темі (темі № 4) висвітлюються особливості методології наукових досліджень у сфері ПУА. У списку рекомендованої літератури (18 джерел, у т. ч. 10 Інтернет-джерел) відсутні джерела з питань методології науки державного управління або методології ПУА. Є одне навчальне джерело з методології галузі знань 07 – управління та адміністрування

¹ Табл. 2 складено на основі даних з мережі Інтернет. Для аналізу брались робочі програми або силабуси з дисципліни “Методологія наукових досліджень” (її аналогу), які було розміщено на офіційних сайтах ЗВО станом на лютий 2025 р. У деяких випадках, рік затвердження ОП, зазначеної у табл. 1, не співпадає із роком затвердження робочої програми (або силабусу), доступних для аналізу. Досліджувались дві складові робочих програм (силабусів) з дисципліни “Методологія наукових досліджень” (її аналогу): тематичний план та список рекомендованих джерел.

Продовження табл. 2
Table 2 (continued)

№ з/п	Найменування ЗВО, назва робочої програми (РП) або силабусу / Name of the HEI, name of the work program (WP) or syllabus
2.	<i>Західноукраїнський національний університет, «Методологія наукових досліджень» (РП, 2024 р.)</i> З 6 тем дисципліни 1 тема (тема № 3) присвячена методологічним підходам та методам дослідження у сфері ПУА. Ще в 2 темах (теми № 3, 4) згадуються окремі підпитання з цієї спеціальної методології. Попри наявність у списку рекомендованих джерел (19 позицій) чималої кількості власних розробок авторки РП з методології наукових досліджень, у тому числі в галузі ПУА, у списку відсутні джерела з питань методології науки державного управління
3.	<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», «Методологія наукових досліджень» (силабус, 2023 р.)</i> У назві жодної з 6 тем дисципліни термінологія з державного управління та публічного адміністрування не вживається. Список літератури (15 джерел) містить тільки 1 навчальне джерело з питань методики підготовки наукових текстів, з урахуванням особливостей галузі науки державного управління (п. 8 списку)
4.	<i>Національний авіаційний університет, «Методологія прикладних досліджень у сфері публічного управління та адміністрування» (РП, 2021 р.)</i> Тематичний план налічує 8 тем (2 модулі по 4 теми). У назві тем та змісті питань специфіка наукової методології державного управління або ж публічного управління не відображена. Список літератури (10 джерел) не містить джерел з методології наукових досліджень державного та/або публічного управління. Наявне одне навчальне джерело з методології галузі знань 07 – управління та адміністрування
5.	<i>Львівський національний університет імені Івана Франка, «Методологія наукових досліджень у публічному управлінні та адмініструванні» (РП, 2023 р.)</i> РП дисципліни включає 11 тем, з яких в одній темі (темі № 11) наявні питання щодо особливостей наукової методології державного та публічного управління. У списку рекомендованої літератури (20 джерел) відсутні джерела з відповідної спеціальної наукової методології
6.	<i>Донецький державний університет внутрішніх справ, «Методологія та організація наукових досліджень в системі публічного управління та громадських комунікацій» (РП, 2024 р.)</i> План дисципліни налічує 9 тем, у назві 4 з яких використовується термін «публічне управління», а у змісті розкрито окремі питання методології наукових досліджень у галузі ПУА. Іще у двох темах містяться підпитання науково-методичного характеру з публічного управління. Список рекомендованих джерел налічує 12 позицій та ще 9 Інтернет-ресурсів. З 12 джерел тільки 5 основних і серед них немає жодного джерела з методології галузі науки державного управління. У допоміжній літературі 5 з 7 джерел присвячені окремим питанням методології досліджень у сфері публічного управління (це фахові статті з періодичних видань)
7.	<i>Київський національний університет будівництва і архітектури, «Методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління» (РП, 2023 р.)</i> З 8 тем навчальної дисципліни особливості методології галузі науки державного управління відображені у 7 темах, а в одній темі – розглядаються питання щодо специфіки методології практики державного управління. Список рекомендованої літератури налічує 30 джерел, а також ще 9 інформаційних ресурсів з мережі Інтернет. 20 джерел (тобто, 2/3 від загальної кількості) присвячені питанням методології та (або) теорії державного управління
8.	<i>Національний університет «Чернігівська політехніка», «Системний підхід в публічному управлінні» (силабус, 2024 р.)</i> У назві 2 тем з 8 відповідної освітньої компоненти використовуються терміни державне або публічне управління. У цих же 2 темах висвітлюються окремі методологічні питання з ПУА. У змісті ще однієї теми є окремі підпитання щодо особливостей системного підходу в публічному управлінні. З 13 джерел рекомендованої літератури (у т. ч. 2 Інтернет-ресурсів) тільки 3 джерела, на нашу думку, можна зарахувати до науково-методологічних з публічного та/або державного управління. Також у списку рекомендованої літератури є ще 5 джерел з публічного та державного управління

Джерело: сформовано автором на основі даних з мережі Інтернет
Source: compiled by the author based on data from the Internet

Результати, отримані унаслідок аналізу емпіричних даних, наведених у табл. 1 і табл. 2, 18 квітня 2025 р. пройшли апробацію на міжнародній науково-практичній конференції «Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього», яка відбулась у Навчально-науковому інституті публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, та були опубліковані у збірнику матеріалів цієї конференції (докл. див.: [1, с. 15–16]).

З метою додаткового обґрунтування висновків, отриманих на основі аналізу даних, наведених у табл. 1, 2, автором досліджено ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності ПУА. У цілях економії часу та спрощення пошуку в Інтернеті на сайтах ЗВО освітніх програм відповідного рівня, а також методичного забезпечення (робочої програми / силабусу з дисципліни по методології наукових досліджень), досліджувались ОПП зі спеціальності ПУА першого (бакалаврського) рівня тих самих університетів, аналогічні магістерські програми яких ми аналізували у лютому 2025 року.

Систематизовані фактичні дані щодо наявності навчальної дисципліни з питань методології наукових досліджень у бакалаврських освітніх програмах зі спеціальності ПУА українських університетів наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Відомості щодо наявності навчальної дисципліни з питань методології наукових досліджень у бакалаврських програмах зі спеціальності ПУА українських університетів¹

Table 3

Availability of a research methodology course in Public Administration and Management bachelor's programs at Ukrainian universities

№ з/п	Найменування ЗВО / Name of higher education institution (HEI)	Назва освітньої програми, рік (назва дисципліни, кількість кредитів ЄКТС, форма контролю) / Name of educational program, year (name of discipline, number of ECTS credits, form of control)
1.	Державний університет «Житомирська політехніка»	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Основи наукових досліджень</i> (5 кредитів, екзамен)
2.	Західноукраїнський національний університет	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. –
3.	Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. –
4.	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	Публічне управління та адміністрування, 2025 р. <i>Основи дослідницької діяльності (тренінг)</i> (4 кредити, залік)
5.	Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Основи наукових досліджень</i> (3 кредити, диф. залік)

¹ Подані у табл. 3 відомості сформовано на основі відкритих даних з мережі Інтернет. Для аналізу було обрано ОПП зі спеціальності ПУА першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, розміщені на сайтах університетів. Як правило, це – бакалаврські програми 2024 р. (якщо програма 2024 р. на сайті університету була відсутня – досліджувалась більш пізня програма або та, що була доступна для аналізу на сайті відповідного ЗВО).

Продовження табл. 3
Table 3 (continued)

№ з/п	Найменування ЗВО / Name of higher education institution (HEI)	Назва освітньої програми, рік (назва дисципліни, кількість кредитів ЄКТС, форма контролю) / Name of educational program, year (name of discipline, number of ECTS credits, form of control)
6.	Національний авіаційний університет	Публічне управління та адміністрування, 2021 р. (зі змінами 2022 р.) –
7.	Запорізький національний університет	Публічне управління та адміністрування, 2023 р. <i>Методи наукових досліджень у публічному управлінні</i> (3 кредити, екзамен)
8.	Національний університет біоресурсів і природокористування в Україні	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Основи наукових досліджень</i> (3 кредити, екзамен)
9.	Поліський національний університет	Публічне управління та адміністрування, 2025 р. –
10.	Львівський національний університет імені Івана Франка	Публічне адміністрування та управління бізнесом, 2025 р. –
11.	Донецький державний університет внутрішніх справ	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. –
12.	Київський національний університет будівництва і архітектури	Державне управління у сфері містобудівної діяльності, 2025 р. <i>Основи наукових досліджень у галузі публічного управління</i> (4 кредити, залік)
13.	Національний університет «Чернігівська політехніка»	Публічне управління та адміністрування, 2024 р. <i>Основи наукових досліджень та академічна доброчесність</i> (3 кредити, диф. залік)

Грунтуючись на відомостях, наведених у табл. 3, можна констатувати:

– майже половина з досліджених бакалаврських освітніх програм (5 програм, що складає 38,5%) містять обов'язкову освітню компоненту з питань методології наукових досліджень (п.п. 1, 4, 5, 8, 13 табл. 3);

– дві бакалаврські освітні програми (що складає 15,4% від кількості досліджених програм) включають обов'язкову навчальну дисципліну з методології наукових досліджень, у назві якої використовується спеціальна термінологія з державного та/або публічного управління (п.п. 7, 12 табл. 3);

– перелік обов'язкових освітніх компонент бакалаврських програм зі спеціальності ПУА шістьох університетів (що складає 46,2% від кількості проаналізованих програм) не передбачає дисципліни з методології наукових досліджень загального спрямування або з методологічних засад наукових досліджень у галузі державного та/або публічного управління (п.п. 2, 3, 6, 9, 10, 11 табл. 3).

Результати аналізу робочих програм / силабусів обов'язкової компоненти з питань методології наукових досліджень (її аналогу), що є складовою бакалаврських освітніх програм зі спеціальності ПУА подано у табл. 4. Вибірка відповідних методичних документів є невеликою (усього 5 позицій), що пов'язано із неможливістю знаходження у відкритому доступі на сайтах інших ЗВО (зазна-

чених у табл. 3) робочих програм / силабусів із згаданої компоненти. Однак, на нашу думку, отримана аналітична інформація є репрезентативною та корелює із даними, наведеними у табл. 2.

Таблиця 4

Результати аналізу робочих програм / силабусів обов'язкової компоненти з питань методології наукових досліджень (її аналогу), що є складовою бакалаврських освітніх програм зі спеціальності ПУА¹

Table 4

Analysis data on work programs and syllabi for 'Research Methodology' and related courses

№ з/п	Найменування ЗВО, назва робочої програми (РП) або силабусу / Name of the HEI, name of the work program (WP) or syllabus
1.	<i>Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, «Основи дослідницької діяльності (тренінг)» (РП, 2024 р.)</i> Тематичний план налічує 7 тем, які розосереджені у двох змістових модулях. У назві тем та анотаціях до них (переліку підпитань) особливості наукової методології державного управління або ж публічного управління не відображені, відповідна спеціальна термінологія не використовується. При цьому, змістовий модуль 2 має назву «Розробка прикладного дослідницького проекту з публічного управління». Список літератури (19 джерел) включає тільки одне джерело з методології наукового дослідження у галузі державного управління. Ще 5 джерел з питань аналізу державної політики та програм можна віднести до фахової літератури з методологічних засад галузі науки державного управління
2.	<i>Запорізький національний університет, «Методи наукових досліджень у публічному управлінні» (силабус, 2024 р.)</i> У змісті змістових модулів дисципліни (4 змістових модуля), тем лекцій (14 тем) та семінарських занять (7 тем) широко використано термінологію публічного управління, поряд із термінологією політичних наук. Список літератури налічує 39 позицій, з яких 19 інформаційних ресурсів. Попри наявність у цьому списку чималої кількості джерел з питань методології наукових досліджень загального характеру, а також з політичних досліджень (у т. ч., політичної аналітики), спеціальної літератури з методології наукових досліджень у галузі державного та/або публічного управління не вбачається
3.	<i>Національний університет біоресурсів і природокористування в Україні, «Методологія наукових досліджень» (силабус, 2023 р.)</i> Попри те, що у формулюванні мети та завдання навчальної дисципліни є прив'язка до предметної сфери ПУА, аналіз тематичного плану (7 тем) показує, що це дисципліна загального характеру. У назві тем дисципліни не відображено специфіку методології галузі науки державного управління чи-то галузі знань ПУА, відповідна спеціальна термінологія не використовується. Такого реквізиту як «Перелік рекомендованої літератури» силабус не містить
4.	<i>Київський національний університет будівництва і архітектури, «Основи наукових досліджень у галузі публічного управління» (РП, 2024 р.)</i> Програма дисципліни включає 8 тем, як розподілені між двома змістовими модулями по 4 теми кожен. Більшість тем дисципліни (7 тем) присвячені методологічним засадам галузі науки державного управління та галузі знань ПУА. Список рекомендованої літератури налічує 56 джерел. Приблизно 30 джерел з цього списку стосуються методологічних і теоретичних аспектів державного та/або публічного управління

¹ Табл. 4 складено на основі даних з мережі Інтернет. Для аналізу брались робочі програми (або силабуси) з дисципліни «Методологія наукових досліджень» (її аналогу), які було розміщено на сайтах ЗВО. У деяких випадках, рік затвердження ОП, зазначеної у табл. 3, не співпадає із роком затвердження робочої програми (або силабусу), доступних для аналізу.

Продовження табл. 4
Table 4 (continued)

№ з/п	Найменування ЗВО, назва робочої програми (РП) або силабусу / Name of the HEI, name of the work program (WP) or syllabus
5.	Національний університет «Чернігівська політехніка», «Основи наукових досліджень та академічна доброчесність» (силабус, 2024 р.) 16 тем навчальної дисципліни розміщено у трьох змістових модулях. Ознайомлення із тематичним планом показало, що ця дисципліна має універсальне, загальне спрямування та не враховує особливостей методології науки державного управління та/або галузі знань ПУА. Аналіз списку рекомендованої літератури це підтверджує, бо з 10 джерел (у т. ч. 2 інформаційних Інтернет-ресурсів) лише один навчальний посібник присвячений питанням методології та організації наукових досліджень у галузі знань 07 – управління та адміністрування.

Джерело: сформовано автором на основі даних з мережі Інтернет

Source: compiled by the author based on data from the Internet

Результати аналізу робочих програм / силабусів обов'язкової компоненти з питань методології наукових досліджень (її аналогу), що є складовою бакалаврських освітніх програм зі спеціальності ПУА, що містяться у табл. 4, дозволяють зробити такі проміжні висновки:

– наявність у змісті освіти методологічних засад науки державного управління, передусім використання відповідної спеціальної термінології, у робочих програмах/силабусах освітньої компоненти з питань методології наукових досліджень (її аналогу) одного ЗВО (що складає 20%), можна вважати достатнім для висвітлення їхніх особливостей (п. 4 табл. 4);

– у більшості досліджених робочих програм (силабусів) обов'язкової освітньої компоненти з питань методології наукових досліджень вельми обмежено використовуються спеціальні (фахові) літературні джерела з методологічних основ науки державного управління. Так, у зазначених методичних документах тільки двох ЗВО (що складає 40%) наявність відповідної фахової літератури у списку рекомендованих інформаційних джерел, на нашу думку, є задовільним (п. 1, 4 табл. 4).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень.
В Україні підготовлено та видано значну кількість наукових та навчальних праць з методологічних засад науки державного управління, що є тим фундаментом, на якому має здійснюватися та розвиватися професійна підготовка кадрів для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших організацій публічної сфери за освітніми програмами спеціальності ПУА в частині науково-методологічної складової.

Методологічні засади галузі науки державного управління, в тому числі методологія наукового дослідження державного управління, є визначальними для формування низки спеціальних (фахових) компетентностей здобувачів вищої освіти зі спеціальності ПУА. Тож, методологічні засади відповідної галузі науки мають бути необхідним елементом освітніх програм зі спеціальності ПУА.

Узагальнення, аналіз та синтез фактичних даних, наведених у цій праці, підтверджує оприлюднений раніше автором висновок щодо того, що «спеціальна

наукова методологія державного управління поступово розчиняється та зникає у магістерських ОПП зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування», що може бути пов'язано із недооцінкою деякими ЗВО ролі відповідної важливої компоненти у змісті цих програм» [1, с. 16]). Тенденція стосовно розмиття та зникнення методологічних засад науки державного управління зі змісту освітніх програм з ПУА так само є притаманною ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень із відповідної тематики полягають у науково-практичному обґрунтуванні шляхів розвитку теорії та методології галузі науки державного управління у реаліях сьогодення, а також рекомендацій щодо удосконалення спеціальних (фахових) компетентностей та програмних результатів навчання фахівців з ПУА, що можуть бути реалізовані у нових редакціях стандартів вищої освіти з цієї спеціальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андреев С. О. Методологія галузі науки державного управління як компонента магістерських освітньо-професійних програм з публічного адміністрування. Глобалізаційні виклики : урядування майбутнього: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. Київ : ННІ ПУДС КНУ імені Тараса Шевченка, 2025. С. 15–16. URL: <https://sur.l.u/wdzlyw>
2. Бакуменко В. Д., Кравченко С. О. Методологія системних досліджень в державному управлінні. К.: ВПЦ АМУ, 2011. 116 с.
3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
4. Галузь науки «Державне управління» в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку: нац. наук. доп. / Ковбасюк Ю. В. та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурміна, О. М. Руденко. Київ, 2012. 184 с.
5. Державне управління : підручник: у 2 т. / ред. кол. Ю. Ковбасюк та ін. Київ, Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
6. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми. Київ, 2003. 320 с.
7. Енциклопедичний словник з державного управління / Сурмін Ю. П. та ін. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка та ін. Київ, 2010. 820 с.
8. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук.-ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк та ін. Київ: НАДУ, 2011.
9. Кальниш Ю. Г. Особливості формування об'єктно-предметної сфери науки державного управління в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, 2019, 3(5), 132–151. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3\(5\)-132-151](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3(5)-132-151)
10. Концептуальні засади розвитку галузі науки «Державне управління»: наук. розробка / Ващенко К. О. та ін.; за ред. К. О. Ващенко, Ю. П. Сурміна, Л. І. Загайнової. Київ, 2013. 48 с.
11. Куйбіда В. С., Шпекторенко І. В. Методологія публічного управління: аспекти її структури, співвідношення, взаємозалежності законів, закономірностей та функцій управління. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 28. С. 14–18. URL: <https://sur.li/ubqugk>
12. Куйбіда В. С., Шпекторенко І. В. Методологія публічного управління як система: теоретичні та практичні аспекти. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 29. С. 7–12. URL: <https://sur.li/mugwdv>

13. Методологія державного управління: словник-довідник / В.Д. Бакуменко та ін. / за ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. Київ, 2004. 196 с.
14. Методологія наукових досліджень з державного управління : хрестоматія / С. В. Загороднюк та ін.; за ред. К. О. Ващенко. Київ, 2014. 180 с.
15. Науково-методологічні засади розвитку галузі науки «Державне управління»: наук. розробка / В.Д. Бакуменко та ін.; за заг. ред. Ю. П. Сурміна, Л. І. Загайнової. К.: НАДУ, 2010. 60 с.
16. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження в галузі державного управління. Львів, 2015. 240 с.
17. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження публічно-управлінської сфери. Львів, 2023. 308 с.
18. Петровський П. М. Практикум з методології наукового дослідження у галузі знань «Публічне управління та адміністрування. Львів, 2024. 168 с.
19. Положення про Національну академію державного управління при Президентові України : затв. Указом Президента України від 21 вересня 2001 року № 850/2001. URL: <https://surli.cc/mjehng>
20. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341. URL: <https://surli.li/tqyrzn>
21. Про затвердження Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266. URL: <https://surli.li/gqgtmz>
22. Про затвердження плану заходів з розвитку системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад до 2027 року: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1206-р. URL: <https://surli.li/qnalpk>
23. Публічне управління : термінологічний словник / Куйбіда В. С. та ін. / за ред. В. С. Куйбіди. Київ, 2018. 224 с.
24. Словник системного аналізу проблем державного управління. Київ, 2006. 148 с.
25. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1172. URL: <https://surli.li/xocsmjg>
26. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 04.08.2020 р. № 1001. URL: <https://surli.li/rbvxfz>
27. Сурмін Ю. П., Бакуменко В. Д., Краснейчук А. О. Методологія державного управління як галузі науки: наук. розробка. Київ, 2010. 32 с.
28. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень у галузі державного управління: монографія / В. В. Корженко та ін.; за заг. ред. В. В. Корженка. Харків, 2012. 496 с.
29. Шпекторенко І. В. Методологія публічного управління: навч. посіб.. Дніпро, 2018. 120 с.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2025

Стаття рекомендована до друку 20.05.2025

Serhii Andreiev, Doctor Science in Public Administration,
Professor of the Department of Law and Public Administration
of Kyiv National University of Construction and Architecture,
Air Force Avenue, 31, Kyiv, 03037, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-8231-8105

e-mail: andreiev.doc@gmail.com

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE SCIENCE OF STATE ADMINISTRATION AS AN ESSENTIAL ELEMENT OF EDUCATIONAL PROGRAMMES IN PUBLIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATION

Abstract. The practical necessity to effectively solve the complex problems of post-war recovery in Ukraine, including the reconstruction of industrial and social infrastructure, requires improving the quality of professional training of managerial personnel for state authorities, local governments and other public sector organisations. The solution of the relevant complex anti-crisis tasks at the national and local levels requires the development and implementation of innovations and foresight decisions, which is impossible without understanding the methodological tools of the field of the science of state administration. In this context, a current study was conducted to investigate the availability of methodological foundations of the science of state administration in the educational programmes of Ukrainian higher education institutions in the speciality 'Public Management and Administration' (on the example of thirteen master's and bachelor's educational programmes). The article uses the following research methods: hypothetical and deductive method, methods of source and document analysis, as well as methods of hermeneutical interpretation, comparison, generalisation and synthesis. Specific educational programmes in this speciality at certain Ukrainian higher education institutions were selected by random sampling. It is established that a significant number of scientific and educational works on the methodological foundations of the science of state administration have been prepared and published in Ukraine, which are fundamental for professional training of personnel for state authorities, local self-government bodies and other public sector organisations under the educational programmes of the specialty 'Public Management and Administration' in terms of the scientific and methodological component. The article proves the thesis that the methodological foundations of the field of the science of state administration, in particular, the special methodology of scientific research of state administration, are crucial for the formation integral and some special (professional) competences of bachelor's and master's degree students. It is proved that the methodological foundations of the field of the science of state administration should be a necessary element of educational programmes in this speciality.

Keywords: *science of state administration, master's degree programmes, research methodology, professional training of personnel for state authorities, state administration, public administration and management.*

In cites: Andreiev, S. O. (2025). Methodological foundations of the science of state administration as an essential element of educational programmes in public management and administration. *Theory and Practice of Public Administration*, 1 (80), 274–291. <http://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-1-16> [in Ukrainian].

REFERENCES:

1. Andreiev, S. O. Methodology of the Field of Science of State Administration as a Component of Master's Educational Programmes in Public Administration. *Hlobalizatsiini vykylyky : uriaduvannia maibutnoho: zb. mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf.* Kyiv : NNI PUDS KNU imeni Tarasa Shevchenka, 2025. 15–16. URL: <https://surl.lu/wdzlyw> [in Ukrainian].
2. Bakumenko, V.D., & Kravchenko, S.O. (2011). Methodology of systemic research in public administration. Kyiv: VPTs AMU, 2011. 116 [in Ukrainian].
3. Bakumenko, V. D. (2000). Formation of state-owned enterprises: problems of theory, methodology, practice: monohrafiia. Kyiv : Vyd-vo UADU, 2000. 328 [in Ukrainian].
4. The field of science 'Public Administration' in Ukraine: state, problems and prospects of development: nats. nauk. dop. / Kovbasiuk, Yu.V., Vashchenko, K.O., Surmin Yu.P., & Rudenko, O.M.. Kyiv, 2012. 184 [in Ukrainian].
5. Kovbasiuk, Yu. (Ed.). (2012). Public administration: Textbook (Vol. 1, 2nd ed.). Kyiv, Dnipropetrovsk: NADU. 564 [in Ukrainian].
6. Public administration: philosophical, ideological and methodological problems. (2003) / Kniaziev V. M. ta in. Kyiv, 2003. 320 [in Ukrainian].
7. Kovbasiuk Yu.V. (ed.) (2010). Encyclopaedic Dictionary of Public Administration. (2010). Kyiv, 820 [in Ukrainian].
8. Kovbasiuk Yu.V. (ed.) (2011). Encyclopaedia of public administration. Kyiv : NADU, 2011 [in Ukrainian].
9. Kalnysh, Yu. H. Features of Formation of the Object-Subject Sphere of Public Administration Science in Ukraine. *Expert: paradigm of law and public administration*, 3(5), 132–151. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3\(5\)-132-151](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3(5)-132-151) [in Ukrainian].
10. Vashchenko, K. O., et al. (2013). Conceptual foundations of the development of the field of public administration science: Scientific work (K. O. Vashchenko, Yu. P. Surmin, & L. I. Zahainova, Eds.). Kyiv [in Ukrainian].
11. Kuibida, V. S., & Shpektorenko, I. V. (2022). Methodology of public administration: Aspects of its structure, correlations, interdependence of laws, regularities and functions of administration. *Public Administration and Administration in Ukraine*, (28), 14–18. <https://surl.li/ubqugk> [in Ukrainian].
12. Kuibida, V. S., & Shpektorenko, I. V. (2022). Methodology of public administration as a system: Theoretical and practical aspects. *Public Administration and Administration in Ukraine*, (29), 7–12. <https://surl.li/mugwdv> [in Ukrainian].
13. Bakumenko, V. D., et al. (2004). *Methodology of public administration: Dictionary-reference* (V. I. Luhovyi & V. M. Knyazev, Eds.). Kyiv [in Ukrainian].
14. Zahorodniuk, S. V., et al. (2014). Methodology of scientific research in public administration: Reader (K. O. Vashchenko, Ed.). Kyiv [in Ukrainian].
15. Bakumenko, V. D., et al. (2010). Scientific and methodological foundations for the development of the field of public administration science: Scientific work (Yu. P. Surmin & L. I. Zahainova, Eds.). Kyiv: NADU [in Ukrainian].
16. Petrovskyi, P. M. (2015). Methodology of scientific research in the field of public administration. Lviv [in Ukrainian].
17. Petrovskyi, P. M. (2023). Methodology of scientific research in the public administration sphere. Lviv [in Ukrainian].
18. Petrovskyi, P. M. (2024). Workshop on research methodology in the field of public administration and administration. Lviv [in Ukrainian].

19. Regulations on the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine: Approved by the Decree of the President of Ukraine dated September 21, 2001, No. 850/2001. <https://surli.cc/mjehng> [in Ukrainian].

20. On the approval of the National Qualifications Framework: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 23, 2011, No. 1341. <https://surli.li/tqyrzn> [in Ukrainian].

21. On the approval of the List of fields of knowledge and specialties for which higher education applicants are trained: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 29, 2015, No. 266. <https://surli.li/gqgtmz> [in Ukrainian].

22. On the approval of the action plan for the development of the professional training system for civil servants, heads of local state administrations, their first deputies and deputies, local self-government officials, and local council deputies until 2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 27, 2023, No. 1206-r. <https://surli.li/qnalpk> [in Ukrainian].

23. Kuibida, V. S., et al. (2018). Public administration: Terminological dictionary (V. S. Kuibida, Ed.). Kyiv [in Ukrainian].

24. Dictionary of systems analysis of public administration problems. (2006). Kyiv [in Ukrainian].

25. Higher education standard in specialty 281 "Public Administration and Administration" of the field of knowledge 28 "Public Administration and Administration" for the first (bachelor's) level of higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 29.10.2018 No. 1172. <https://surli.li/xocmjg> [in Ukrainian].

26. Higher education standard in specialty 281 "Public Administration and Administration" of the field of knowledge 28 "Public Administration and Administration" for the second (master's) level of higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 04.08.2020 No. 1001. <https://surli.li/rbvxfx> [in Ukrainian].

27. Surmin, Yu. P., Bakumenko, V. D., & Krasneichuk, A. O. (2010). Methodology of public administration as a field of science: Scientific work. Kyiv [in Ukrainian].

28. Korzhenko, V. V., et al. (2012). Theoretical and methodological foundations of scientific research in the field of public administration: Monograph (V. V. Korzhenko, Ed.). Kharkiv [in Ukrainian].

29. Shpektorenko, I. V. (2018). Methodology of public administration: Textbook. Dnipro [in Ukrainian].

The article was received by the editors 17.04.2025

The article is recommended for printing 20.05.2025